

Ramverk och riktlinje för IT och verksamhetsarkitektur

Nämndens informationsmöte 2023-04-18

Marcus Storm Intraservice

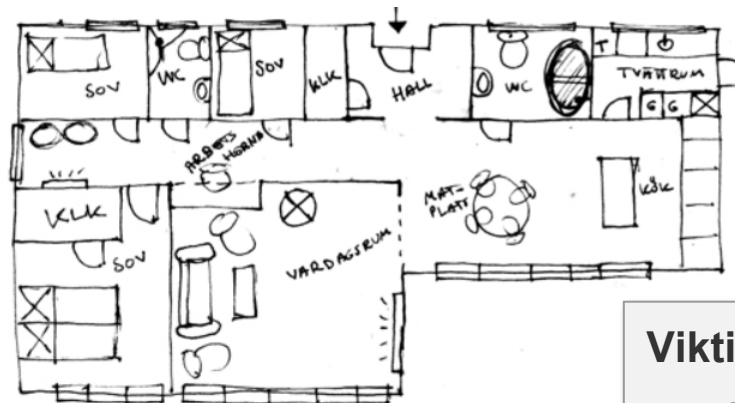
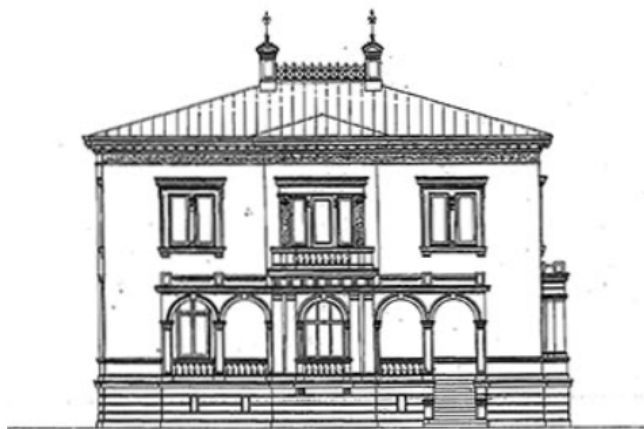
Agenda

- Introduktion till ämnet IT- och verksamhetsarkitektur
- Bakgrund till uppdraget
- Förvaltningens uppdrag
- Förvaltningens påverkan
- Stadens påverkan
- Plan för 2023

Introduktion till IT- och verksamhetsarkitektur

Vad är IT och verksamhetsarkitektur?

Fastighetsplanering traditionellt perspektiv

Enl Stuard Brand "How buildings learn"

- Saker 1tim - 1mån
- Planlösning 3 – 30år
- VVS/EL 7 – 15år
- Fasad 20år
- Stomme 30 – 300år
- Mark Evig

Viktiga arkitekturfrågor

- Grundkonstruktion efter behov?
- Funktionella nyttjandeflöden?
- Bärande väggar?
- In- och utgångar?
- Rumsplanering mht aktivitet?
- Förberett för annan verksamhet?
- Dragning av VVS genom byggnad?
- Vart ska VVS/EI konsumeras?
- Uppfyller man byggnormer och detaljplaner?

Arkitekturblock utifrån digitalisering

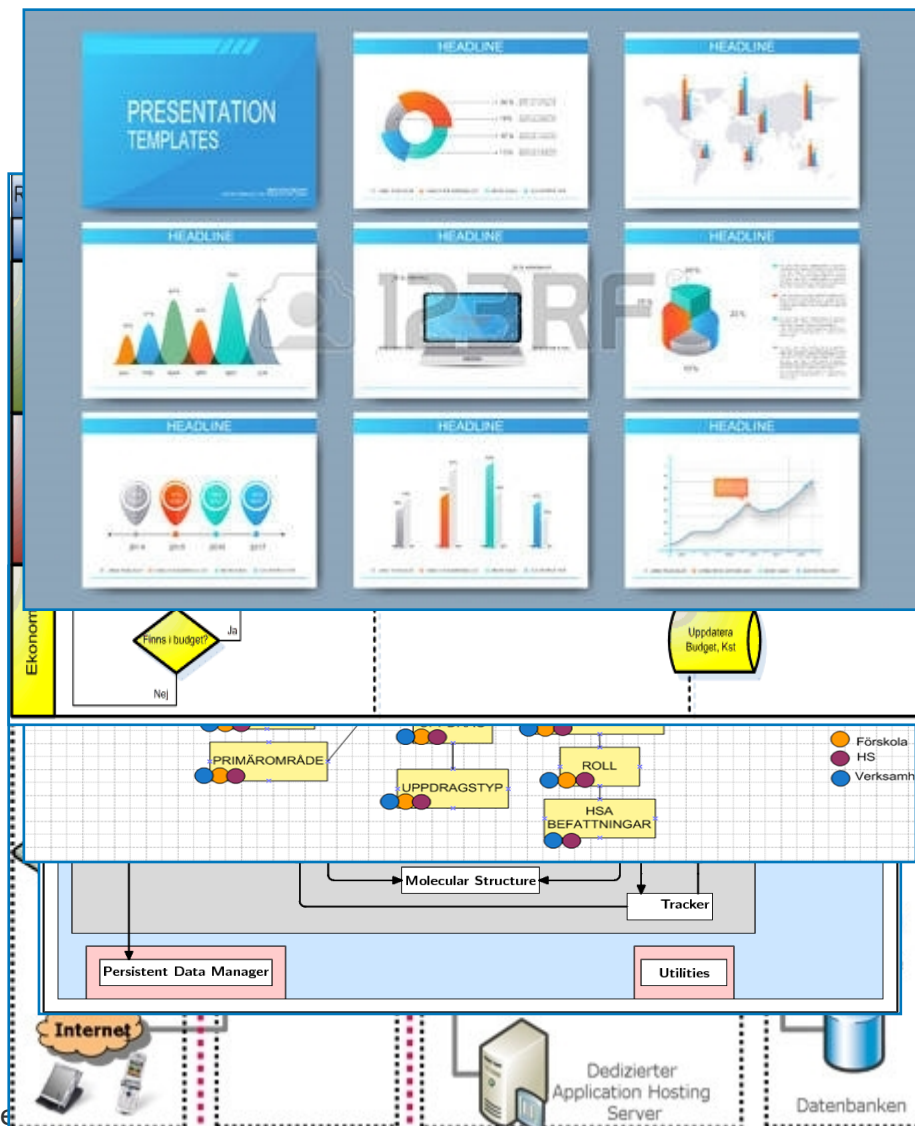
Strategi

Verksamhet

Information

Applikation

Infrastruktur

– 30år

– 5år

– ”Evgit”

– 10år

– 7år

Viktiga arkitekturfrågor

- Förmågeplanering efter uppdrag?
- Funktionella arbetsflöden?
- Bärande plattformar?
- Flexibilitet för verksamhetsutveckling?
- Informations- och datakompatibilitet?
- Informationsförsörjning och datakvalitet?
- Integrationspunkter?
- Anpassning till standarder?
- Uppfyller man beslutade normer och riktlinjer?

Varför arkitekturstyrning?

Arkitekturstyrning, varför nu och inte tidigare

Tidigare förutsättningar

Stängda system med begränsade möjligheter att interagera med andra system

Mindre volymer av informationstillgångar som digitaliserats

Lägre krav och medvetenhet om informationssäkerhet och dataskydd

Mindre komplexitet i olika IT-lösningar och lägre krav på enkel och sammanhållen service

Dagens förutsättningar

Omvärlden och verksamhetens krav förändras i en allt högre takt

Ökad förväntan från omgivningen att digitaliseringslösningar är flexibla och kan förändras utifrån omgivningens krav

Ökade krav och medvetenhet om informationssäkerhet och dataskydd

EU, medborgare och medarbetare ställer högre krav på sammanhållen service och snabbare leveranser av stadens tjänster

Nyttor och effekter av arkitekturstyrning

Styra mot gemensamma lösningar och tjänster inom de områden där det är lämpligt, både nationellt, regional och lokalt

Ökad användning av gemensamma möjliggörande tjänster vilket ska dämpa kostnadsutvecklingen för utveckling och förvaltningen över tid

Hantera och minska komplexiteten så långt som möjligt och samtidigt behålla flexibiliteten

Snabbare och effektivare digitalisering men tydliga förutsättningar för kommande projekt

Genom att arbeta strukturerat och arkitekturdrivet så ökar möjligheten att fatta faktabaserade beslut och minska riskerna och uppfylla projektens mål

Vad är arkitekturstyrning?

Stadsplanering

Översiktsplaner

- långsiktig vision
- hur kommunen vill att stadens mark- och vattenområden ska användas
- täcker hela Göteborg
- planen antas av kommunfullmäktige

ÖVERSIKTSPLANENS DELAR

Översiktsplanen visar hur kommunen vill att mark- och vattenområden ska användas och ger vägledning för kommunens och andra myndigheters beslut. Planen antas av Kommunfullmäktige.

Förslaget till ny översiktsplan för Göteborg består av tre huvuddelar, tre kartor, ett utställningsutlåtande, en konsekvensbeskrivning och en sammanfattning. Materialet kan läsas i sin helhet men ska även kunna läsas i delar.

SAMMANFATTNING

DEL 1: UTGÅNGSPUNKTER OCH STRATEGIER

Sammanfattning
Inledning
13 Strategiska frågor
Utbyggnadsordning och områdesvisa inriktningar

DEL 2: ANVÄNDNING AV MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Användning av mark och vattenområden
Regler och rekommendationer
Fördjupningar
Riksintressenas behandling

DEL 3: RIKSINTRESSEN, MILJÖ- OCH RISKFAKTORER

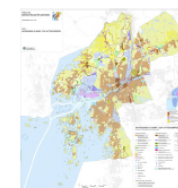
Inledning
Naturmiljö
Friluftsliv
Kulturmiljö
Kommunikationer
Tekniska anläggningar och totalförsvaret
Areella näringar
Miljö och riskfaktorer
Mellankommunala frågor
Underlagsmaterial

KONSEKVENSBESKRIVNING

Övergripande analys
Sociala konsekvenser
Ekonomiska konsekvenser
Miljökonsekvenser

UTSTÄLLINGSUTLÅTANDE

Utställningen
Inkomna yttranden med kommentarer

Karta 1: Användning av mark- och vattenområden

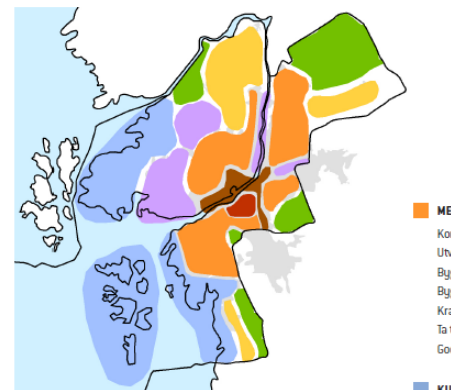
Karta 2: Regler och rekommendationer

Karta 3: Riksintressen

OMRÅDESVISA INRIKTNINGAR

Syftet med de områdesvisa inriktningarna är att visa huvuddragen i översiktsplanen och koppla dem till geografiska områden. Indelningen har gjorts utifrån stadens olika förutsättningar för komplettering i kombination med byggande i strategiska knutpunkter. Tillgång till kollektivtrafik, service, infrastruktur och trafiksystem är aspekter som legat till grund för områdesindelningen.

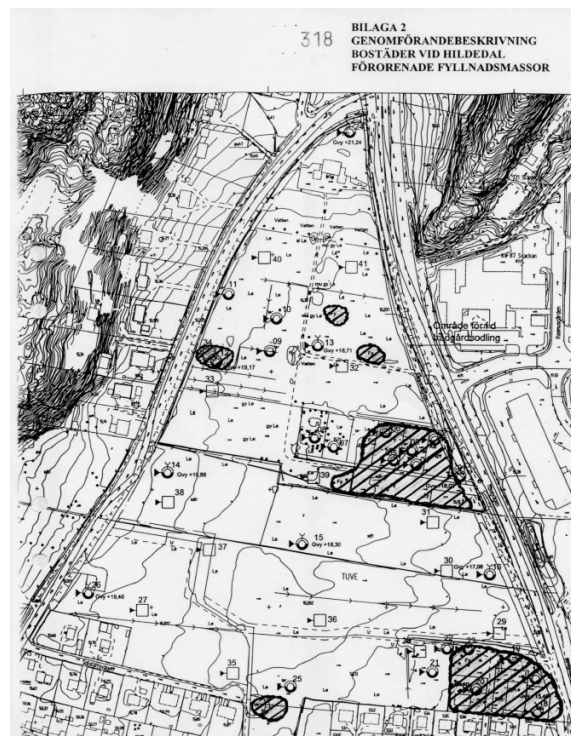
Stadsplanering

Göteborgs
Stad

Detaljplaner

- reglerar användningen och utformningen i mer detalj
- täcker ett begränsat område
- är bindande och därför avgörande vid prövningen av bygglov
- vid mindre justeringar kan byggnadsnämnden anta planförslag
- planförslag antas av kommunfullmäktige

Stadsplanering

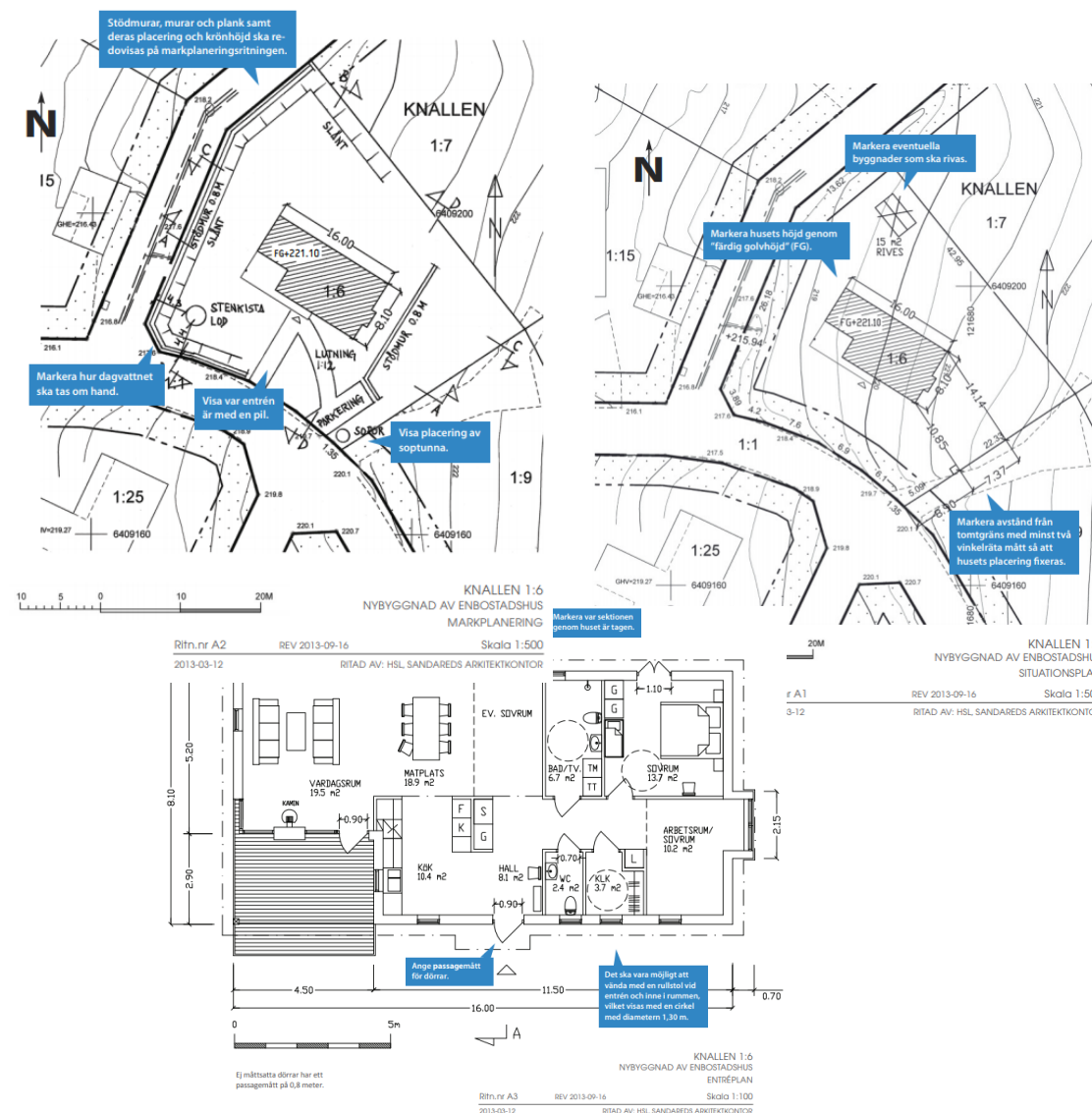

Göteborgs
Stad

Situationsplans-, markplan- och planritning

- beskriver användningen och utformningen för den enskilda tomten och byggnaden
- täcker en enskild tomt
- beskriver byggnadens övergripande utformning
- prövas mot gällande bestämmelser
- beslutas i regel av tjänstemän på stadsbyggnadskontoret
- liten del lyfts till byggnadsnämnden för beslut

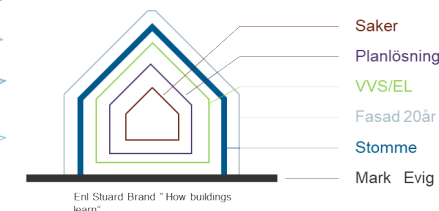
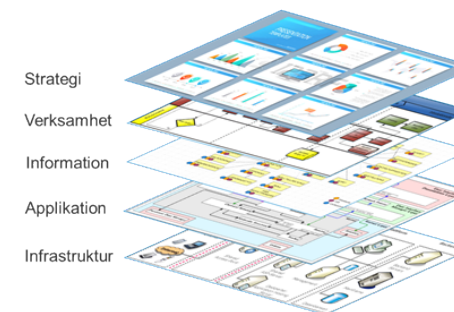
Hållbar stad – öppen för världen

IT- och verksamhetsarkitektur utifrån digitalisering

Göteborgs
Stad

- **Verksamhetsarkitektur**
 - (ex processer, organisation, mandat, roller, rutiner, förmågor mm)
- **Informationsarkitektur**
 - (ex begrepp, relationsmodell, klassificeringar, informationsflöden mm)
- **Applikationsarkitektur**
 - (ex IT-system, funktionslogik, Dataflöden, IT-tjänster, plattformar mm)
- **Infrastruktursarkitektur**
 - (ex enheter, servrar, driftsmiljöer, säkerhetslösningar mm)

Har behov
och ställer
krav på

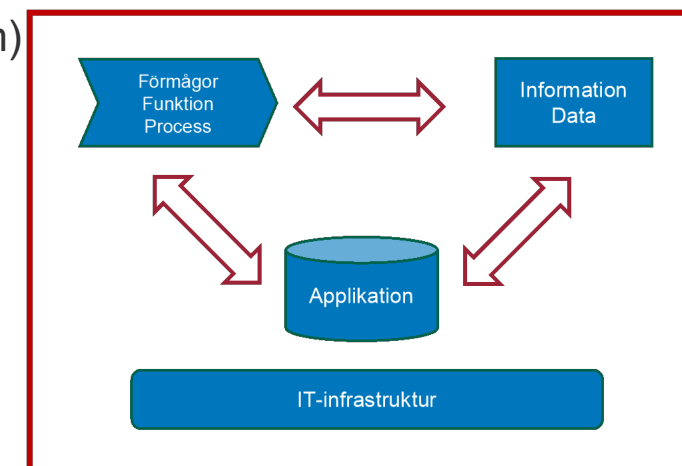
Ger
möjligheter
och sätter
begränsning
ar

Har behov
och ställer
krav på

Ger
möjligheter
och sätter
begränsning
ar

Har behov
och ställer
krav på

Ger
möjligheter
och sätter
begränsning
ar

Arkitekturstyrningsnivåer?

En sammanhållen arkitekturstyrning av en hel koncern vilken förvaltas över tid och används övergripande för att organisera och stödja förändringsaktiviteter på alla nivåer.

Bakgrund till uppdraget

Arkitektur och informationssäkerhet

Vid utveckling och förvaltning av digitala tjänster ska gemensamma ramverk för arkitektur och systematiskt arbetssätt för informationssäkerhet användas. Det skapar en gemensam grund och stärker samverkansförmågan vid planering, utveckling och förvaltning av sammanhållen digital service.

- Göteborgs Stads arkitektur ska möjliggöra effektiv styrning och samordning av digitala resurser³ och tjänster.
- Verksamheter ska årligen som en del i sin verksamhetsplanering uppdatera arkitekturella mål och följa upp måluppfyllnad.
- Göteborgs Stad ska ha ett gemensamt beslutat ramverk för arkitekturarbete med förmåga att och stärka samverkan, öka resurshushållningen, skapa sammanhållen digital service och understödja innovation.
- Göteborgs Stads digitalisering ska uppfylla tillämpliga krav gällande informationssäkerhet och det ska finnas ett tydligt ägarskap till stadens data.
- Göteborgs Stad ska ha förmåga att förebygga, upptäcka och hantera incidenter gällande digital informationshantering utifrån ett helhetsperspektiv.
- Göteborgs Stads digitala informationsutbyte med omvärlden ska samordnas samt ske med rätt säkerhet och via standardiserade funktioner och format.

Göteborgs Stads handlingsplan för digitalisering och IT 2020 – 2021

Göteborgs
Stad

Höjd kvalitet i och tillgänglighet till stadens digitala service	Fortsatt utveckla och tillgängliggöra ändamålsenliga metodstöd och arbetssätt för användardriven utveckling och innovation.	Konsument och medborgarservice i samarbete med Intraservice (inom ramen för Göteborgs Stads Innovationsprogram)	Klart december 2021
	Ta fram ett gemensamt ramverk och standarder för arkitektur som ska användas vid utveckling och förvaltning av digitala tjänster	Intraservice i samarbete med förvaltningar och bolag	Klart april 2021
	Utreda och tydliggöra styrning och finansiering gällande digital infrastruktur i stadens lokaler	Stadsledningskontoret i samarbete med lokalförvaltningen och Intracservice	Klart juni 2021

Uppdraget och leveranser

- Uppdraget
 - ska arbeta fram förslag till styrande dokument som ska bilda stommen till ett gemensamt ramverk för arkitekturstyrning samt identifiera framtida stödjande och styrande dokument som behövs för att vägleda staden i sin digitaliseringsresa.
- Leveranser
 - framtagning av ny riktlinje, *Göteborgs stads riktlinje för IT- och verksamhetsarkitektur*
 - förslag på revidering av innehållet under rubriken "Arkitektur och informationssäkerhet" i *Göteborgs stads Policy för digitalisering och IT*
- Beslut
 - Göteborgs stads riktlinje för IT- och verksamhetsarkitektur fastställdes av nämnden för Intraservice 2021-12-16

Förvaltningens uppdrag

Göteborgs Stads riktlinje för styrning, samordning och finansiering av digital utveckling och förvaltning

Göteborgs
Stad

Nämnden för Intraservice ansvarar för att det finns ramverk/regler för stadens arkitektur och infrastruktur för nämnder och bolagsstyrelse att tillämpa för gemensamma såväl som för verksamhetsspecifika system och tjänster.

Uppdrag för nämnden för Intraservice

Nämndens verksamhetsområde och uppgifter

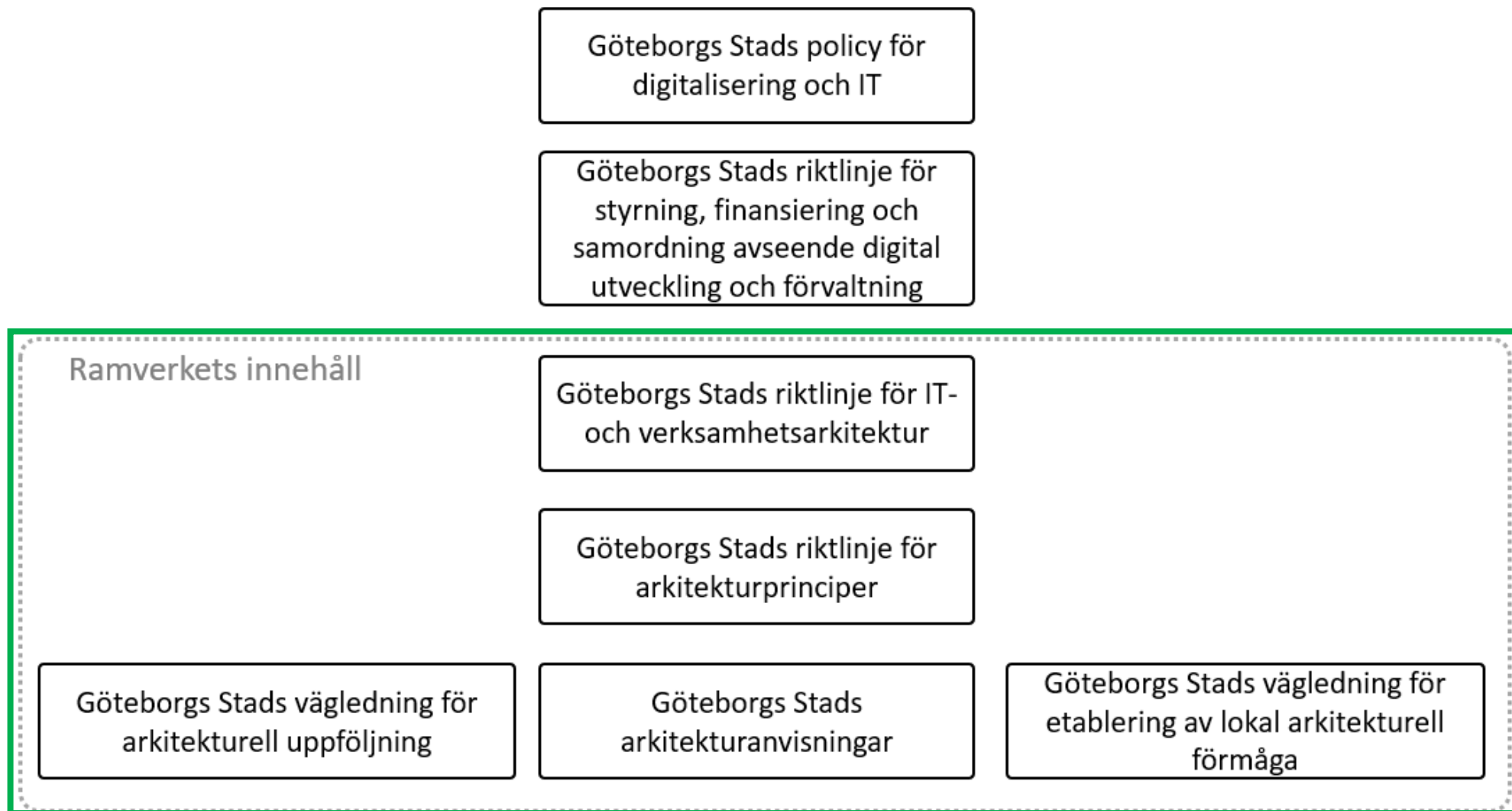
- § 2 Nämnden är leverantör av gemensamma tjänster, enligt gällande styr-, samordnings- och finansieringsmodell, åt övriga nämnder och styrelser.
- § 3 Nämnden ansvarar för att det finns ramverk och ändamålsenlig styrning för stadens digitala infrastruktur samt IT- och verksamhetsarkitektur. Dessa ska kunna tillämpas av nämnder och styrelser och ska gälla för gemensamma såväl som för verksamhetsspecifika system och tjänster.
- § 4 Nämndens ansvar för att leverera, förvalta och vid behov utveckla digital infrastruktur åt stadens nämnder och styrelser innefattar att upprätthålla en effektiv digital infrastruktur där krav utifrån informationssäkerhet och gällande lagstiftning är säkerställda.
- § 5 Nämnden ska stödja kommunstyrelsen i dess stadsövergripande informations- och kommunikationsansvar genom att förvalta och vidareutveckla stadens interna digitala kanaler.
- § 6 Nämnden ska stödja kommunstyrelsen i dess ansvar att leda och samordna den arbetsgivarpolitiska utvecklingen i staden.
- § 7 Nämnden ska stödja kommunstyrelsen i dess ansvar för den ekonomiska förvaltningen i staden.

Ramverk för IT- och verksamhetsarkitektur i korthet

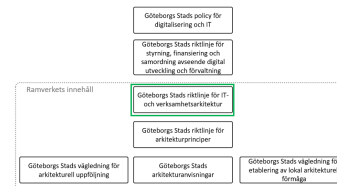
Syfte med ramverket och riktlinjen

- Syftet med ramverket är att stödja och ge vägledning åt stadens verksamheter i att göra arkitekturarbetet som en del i sin ordinarie verksamhetsutveckling.
- Syftet med riktlinjen är att tillsammans med andra styrande dokument skapa ett gemensamt ramverk för arkitekturstyrning inom Göteborgs stad
- Arkitekturstyrning handlar om att vägleda, styra och följa upp utvecklingen och realisering av koncernens och verksamheternas arkitekturer för att påskynda måluppfyllnad. Speciellt viktig är arkitekturstyrningen för stadens verksamheter för att kunna dela information och IT-stöd, såväl lokalt och sinsemellan som i samverkan med andra kommuner, regioner, statliga myndigheter och privata aktörer.
- Målgrupper för riktlinjen är roller i den lokala verksamhetsutvecklingen såsom beslutsfattare, digitaliseringschefer, verksamhetsutvecklare, förändringsledare, arkitekter med flera.

Arkitekturramverket

Riktlinjens beståndsdelar

Göteborgs
Stad

Styrning & uppföljning

Styrningsförmåga och uppföljning utgår från formellt tydliggjord och förankrad struktur

Ägarskap & förvaltning

Ägarskap för resurser och för arkitekturen kopplat till resurserna separeras ofta vilket försvårar styrning och långsiktighet

Gemensamma resurser för digitalisering

Etablerar resurser som behöver styrning samtidigt som det skapar möjlighet till avgränsning för styrningen

Arbetssätt och begrepp

Kunskapsspridning, samordning och styrning underlättas av delade definitioner, metoder och ambitioner.

Arbetsfält

Begrepp för att prata om olika intressentområden för arkitekturarbete och därtill hörande roller

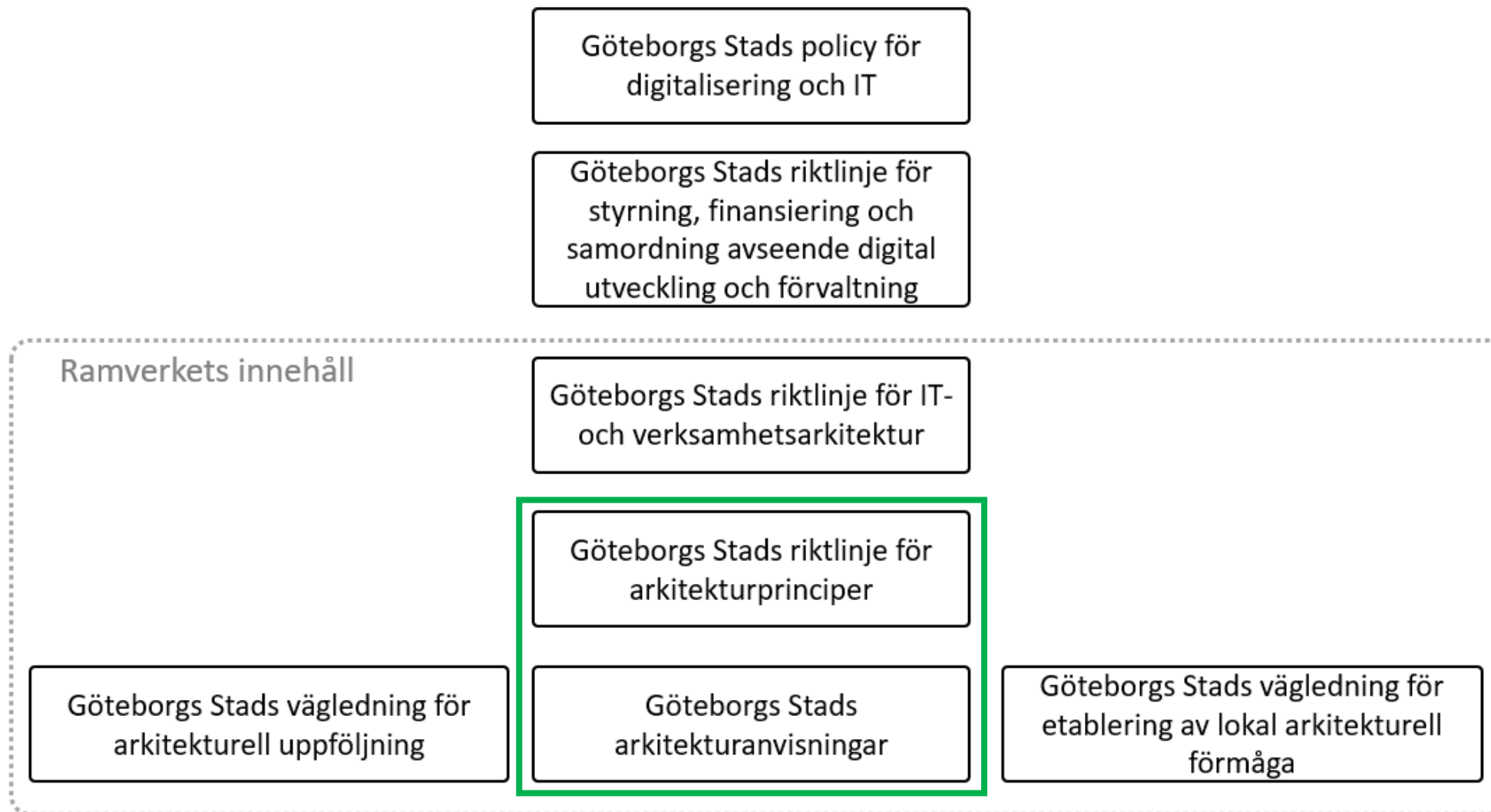

Samordningsområden

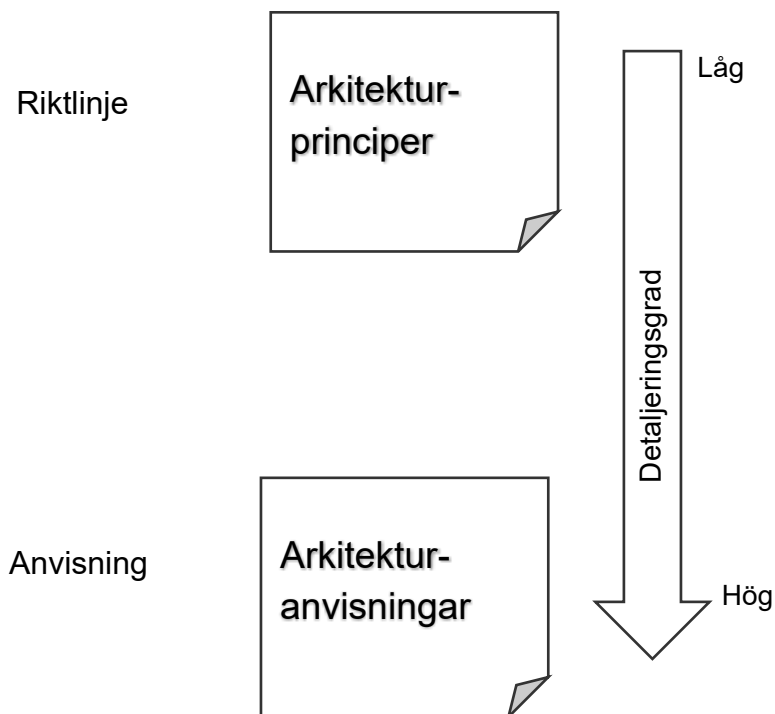
Skapa styrning, samordning och lärdomsspridning inom koncernen även för digitaliseringsområden där det saknas utpekade gemensamma resurser.

Arkitekturstyrning utifrån ramverket

Arkitekturstyrning

The diagram illustrates the relationship between various policy documents from Göteborgs Stads. At the top, a box labeled 'Göteborgs Stads policy för digitalisering och IT' is connected to a box labeled 'Göteborgs Stads riktlinje för styrning, finansiering och samordning avseende digital utveckling och förvaltning'. Below these, a dashed-line box labeled 'Ramverkets innehåll' contains three boxes: 'Göteborgs Stads riktlinje för IT- och verksamhetsarkitektur', 'Göteborgs Stads riktlinje för arkitekturprinciper', and 'Göteborgs Stads riktlinje för arkitekturavstämning'. To the left of this dashed box is a box labeled 'Göteborgs Stads vägledning för arkitekturell uppföljning'. To the right is a box labeled 'Göteborgs Stads vägledning för etablering av lokal arkitekturform'. Arrows indicate the flow and relationships between these documents.

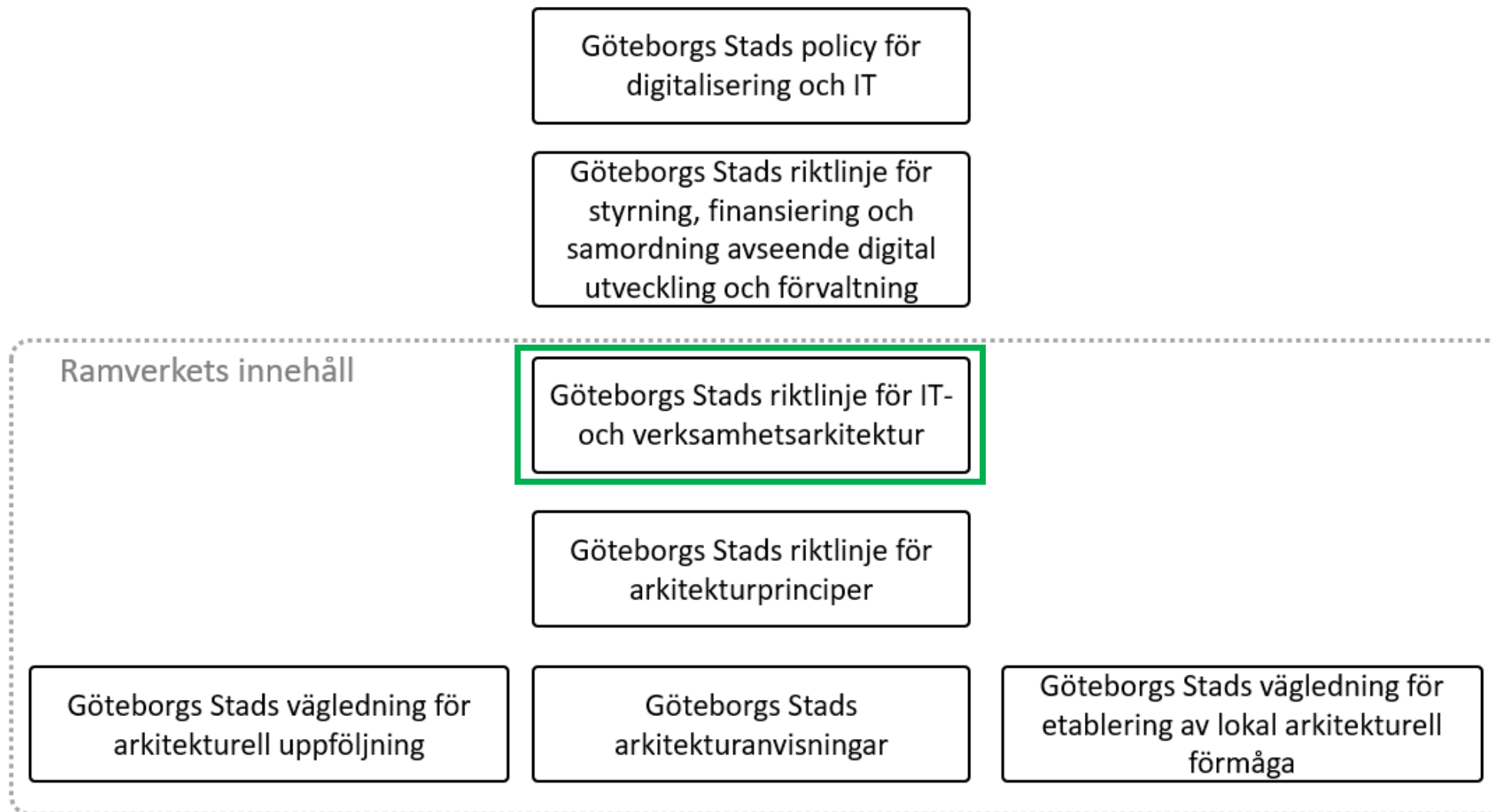
- är en vägledning för utveckling och förvaltning av processer, informationsmängder, applikationer och dess infrastruktur.
- principerna härleds från viljeinriktningar från såväl planerande som reglerande styrande dokument inom Göteborg stad samt dokument på nationellt

- ger vägledning såväl över hur principer ska uttolkas som hur de ska implementeras.
- varje princip åtföljs av en eller flera anvisningar hur man konkret bör agera i förändringsarbete och utforma sina lösningar för att följa principerna.

Arkitekturstyrning

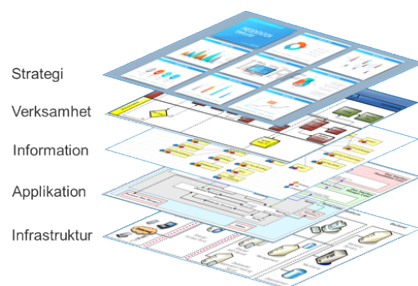
Göteborgs
Stad

Vad är - Gemensamma resurser

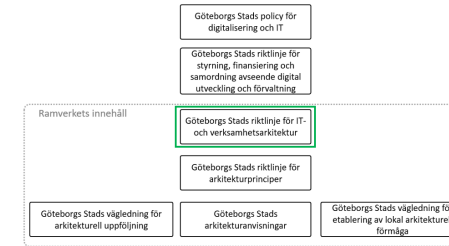
- Gemensamma resurser kan återfinnas inom alla arkitekturskikt

- **Verksamhetsarkitektur**
 - (ex processer, organisation, mandat, roller, rutiner, förmågor mm)
- **Informationsarkitektur**
 - (ex begrepp, relationsmodell, klassificeringar, informationsflöden mm)
- **Applikationsarkitektur**
 - (ex IT-system, funktionslogik, Dataflöden, IT-tjänster, plattformar mm)
- **Infrastruktursarkitektur**
 - (ex enheter, servrar, driftsmiljöer, säkerhetslösningar mm)

- Gemensamma resurser kommer ofta att hanteras via tjänster i den nya modellen
- Kostsamt att bygga alla Gemensamma resurser som tjänster då det bygger overhead

Vad är - Samordningsområden

- Främja spridning av goda idéer och samutnyttjande av lösningar genom att utpeka utmanings- och lösningsområden att vara ett Särskilt samordningsområde
- Öka standardiseringen inom relevanta områden genom en ökad samverkan via samordningsområden
- Förenkla samverkan genom att föreslå och definierar särskilda samordningsområden och förhandlar fram resurssättning för samverkan
- Effektivisera samverkan genom att ajourhålla och publicera anslag över befintliga särskilda samordningsområden samt aktivt kommunicera dessa inom kommunkoncernen

Förvaltningens påverkan

Intraservice påverkan

- Nytt uppdrag för Intraservice som innebär att förvaltningen har ansvar för att införa arkitekturstyrning och stöd i arkitekturarbete för hela staden
- Etablera funktionen för KoncernEA
- Etablera gränssnitt för dialog och kommunikation internt och med stadens verksamheter
- Remisshantering för att arbeta fram förankrade beslutsunderlag gällande arkitekturstyrning på koncernnivå

Stadens påverkan

Stadens påverkan

- Möjliggör en ökad koncernstyrning som behöver beaktas i verksamheternas digitalisering
- Behov av att höja kompetensen kring arkitekturellt arbete för att möta upp riktlinjens ambition
- Många återkommer dock till att kompetenslyftet är välkommet och vittnar i flera fall om att det svarar mot behov man redan själva identifierat
- En annan konsekvens kopplar till det ökade samarbetet över organisationsgränser som efterlevnad av riktlinjen väntas leda till. Samtidigt som man ser positivt på och välkomnar detta bedömer man också att det driver behov av översyn av vissa interna roller, ansvar och mandat inom verksamheten
- Remittenter som i nya styrmodellen är utpekade som leverantörer av kommungemensamma tjänster ser att riktlinjen skapar och stärker möjligheten att samordna och leda stadens verksamheter till ett mer resurseffektivt nyttjande av erbjudna tjänster

Plan för 2023

Plan för 2023

- Rekrytering till KoncernEA
- Påbörja etablering av KoncernEA funktionen och dess arbetssätt
- Genomföra kommunikationsaktiviteter riktade till stadens verksamheter
- Genomföra utbildningsinsatser som stöd till stadens verksamheter
- Stödja stadens verksamheter i sitt arkitekturarbete

Frågor?

Kontakt

Marcus Storm

Marcus.Storm@intraservice.goteborg.se

Intraservice, Göteborgs Stad